

23 Şubat 2023 / İstanbul

Eski hâl muhal, ya yeni hâl ya izmihlal.' kaidesinden ne anlıyoruz? Konulu Çalıştay

Risale-i Nur Araştırma Platformu tarafından, Bediüzzaman Said Nursi'nin 'Eski hâl muhal, ya yeni hâl ya izmihlal.' kaidesinden ne anlıyoruz? konusunun konuşulması üzerine Risale-i Nur Araştırma Platformu yönetim kurulu ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Prof. Dr. Adem ÖLMEZ'in katılımlarıyla " Eski hâl muhal, ya yeni hâl ya izmihlal" çalıştayı gerçekleştirildi.

Çalıştayı açılış konuşmasını gerçekleştiren Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü Doktor Öğretim Üyesi Erhan BEKTAŞ, konuşmacı olarak Prof. Dr. Adem ÖLMEZ müzakereci olarak Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Felsefe Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Alparslan AÇIKGENÇ olarak açıkladı. Müzakereye başlaması için Prof. Dr. Adem ÖLMEZ'e sözü verdi.

Ölmez Eski hâl muhal, ya yeni hâl ya izmihlal kaidesinin Bediüzzaman Said Nursi'nin Münazarat adlı eserde geçtiğini ve yazıldığı dönemi eserde geçen kısa anekdotlarla mevsimsel, tarihi, siyasi durumunu anlattı. Ölmez şu sözleri söyledi:

Nehri azim, büyük zaman nehri içinde üstadını İslam düşüncesinin bakış açısı geçmiş geçmiştir, gelecek ise gelmemiştir asıl önemli olan insanın bulunduğu andır yani sahip olduğu andır şeklindedir. Hayatımızda bu düşünceyi prensip edinmek gerekir. Üstadın değişik yerlerde ifade ettiği gibi geçmişin elemleri ve geleceğin endişeleri insanın muzdarip etmemelidir. Belki bugün ki gündemimizdeki gibi hiç istemediğimiz musibetler yaşanır ama geçmişte kalmıştır o elimizde olan bir şey değildir gelecekte ne olacağı da belli değil gelmemiştir ve öyleyse biz şu anda bulunduğumuz anda Allah'ın rızasına uygun bir şekilde nasıl değerlendirebiliriz ona bakmalıyız. Ancak bunu daha çok siyasi yönüyle ilgileneceğim yani Münazarat bağlamında bu kavramın kazanmış olduğu anlam üzerinde duracağım. Malum olduğu üzere bu bahis Münazaratın 'dine zarar olmasın da ne olursa olsun' şeklinde başlayan ortalarına yakın bir yerden sonra ele alınıyor. Burada ilk olarak karşımıza çıkan soru şu aslında 'dine zarar gelmesinde ne olursa olsun' neden dolayı? Çünkü meşrutiyet geldi. Abdülhamid dindardı. Üstada bu meşrutiyet nerden çıktı üstelik sen meşrutiyeti övüyorsun şekilde bakıyorlar. Üstad bu noktaya kadar meşrutiyetin güzelliklerini anlattı onun toplum ve devlet hayatındaki güzelliklerini anlattı.

Acaba bu siyasetten dolayı dinimiz zarar görebilir mi? Yani bürokratlar iyidir kötüdür parlamento kurulmuştur kurulmamıştır Abdülhamit vardır yoktur vesaire böyle bir ortamda din zarar görebilir mi? diyerek bir yaklaşım sergiliyorlar. Sonra da üstad meşhur ve çok nefis anlatımıyla diyor ki "Sivrisinek tantanasını kesse, bal arısı demdemesini bozsa, sizin şevkiniz hiç bozulmasın, hiç teessüf etmeyiniz. Zira kainatı nakavatiyle raksa getiren akaikinin esrarına iktizaza veren hiç durmuyor mükamadiyen güm güm eder." diyerek bir anlamda Bediüzzaman hazretleri alemde cari olan bu işi ilahi şeklinde tanımlıyor. Yani alemdeki ahenk musiki ilahi olarak sürekli istiyor. Yani bürokratlar veya yöneticilerin hataları da olsa siz merak etmeyin o vaat etmiş olan Cenabı Hak Kur'an'ı muhafaza edecektir, kurtaracaktır. O güzel ifadesiyle de bunu sonuçlandırılıyor yani o dönemde bazıları meşrutiyet geldi, hatta meşrutiyetin gelmesi ile beraber acaba din elden gitti mi gidiyor mu? sorusuna bu sözleriyle yanıt vermiş oluyor.

Bediüzzaman'ın bu sözleri söylemesi boşuna değil. Çünkü Anadolu'nun değişik yerlerinde meşrutiyeti dinsiz dedikleri için dinsiz bir rejim olarak gördükleri için halk ayaklanmalarına benzer olaylar yaşanmaya başlamıştı. Urfa'nın çarşılarının pazarlarının duvarlarına din elden gidiyor şeklinde yazı yazmışlar. Meşrutiyet geldi din gidiyor mu vesaire. Zaten 31 Mart olayında hatırlarsak aynı endişelerin orada da var olduğunu gözlemliyoruz. Bediüzzaman hazretlerinin buradaki bu yaklaşımı siyasetteki bir takım değişiklikler Allah'ın bu ilahi düzeni imkan vermeyeceğini söyleyecektir. Bugün içinde dün içinde

yarın içinde buralarda hep ölçü var yani siyaset denetim beklenir ancak her şeyi de oraya bağlamak doğru değildir.

Bediüzzaman hazretleri bu noktayı koymuştur artık bir daha o eski dönüş olmayacaktır. En baştaki söylediğimiz gibi Cenab-ı Hayyul Kayyumun ismiyle ipin üzerinde ki o asılmış olaylar gibi üstadın metaforuyla anlatıyorum zaman ipin üzerinde asılmış olaylar gibi bütün bu olayları dizmiş ve geçmiştekilerin hükmü geçmiş artık geleceğe bakmak gerekiyor. Geleceği yeniden inşa etmek gerekiyor, geleceği yeniden kurmak gerekiyor diyor.

Ölmez'in kaideyi bir çok yönlü yorumlaması sonunda moderatör BEKTAŞ dönem hakkında tarihi bağlamda yorumlarını ekleyip sözü Prof. Dr. Alparslan AÇIKGENÇ' e verdi.

Açıkgenç kaidenin felsefi ve tarihi yönü olduğunu kendisinin felsefi yönüne çok derine inmeden duracağını vurgulayarak, şunları söyledi:

Üstadın bu kaideyi vaaz etmesindeki en önemli gördüğüm husus o zaman için geçmişe olan özlem duygusu. İslam medeniyetinin geçmişi çok parlak. Biz hep o parlaklığa baktığımız zaman aldanıyoruz ve birçok kimse 'Eğer biz o zamanlara dönersek kurtuluruz.' şeklinde düşüncelere sahip. Bugün biz geçmişteki gibi yaşamaya kalksak bunu belki ahlaki ve dini açıdan gerçekleştirebiliriz. Fakat o dönemde o yaşantının getirmiş olduğu bir sosyal, siyasi, iktisadi bilimsel düzeni yaşamak çokta mümkün değil. Birçoğunun düşüncesi biz bugün sistemimizi de geçmişe çevirelim günümüzü alıp geriye getirelim yani tarihi bir nevi ters çevirmek. Üstad bunların üzerine 'eski hal muhal' diyor. Aynı halk-ı cedid gibi bizimde günümüzde bugün yeni bir durum oluşturmamız lazım. Üstad geçmişe dönmek isteyenlere şunları söylüyor ; Eğer siz tarihin geçmiş parlak dönemlerine gidip ordaki gibi olalım dersiniz tarihi geriye götürürseniz muhal olur. Sizin için tek çözüm yolu var o da bugün için yeni bir hal oluşturmamız lazım. Ve ekleyerek eski hal muhaldir, tarih tek yönlüdür şeklinde konuşmasını sonlandırdı.

Bektaş 'ın moderasyonu ile soru cevap ve kaidenin katılımcılar için ne anlam ifade ettiği ve ne anlıyoruz? sorularının cevaplarının konuşulduğu çalıştay oldu. Çalıştayı kapatmadan hemen önce Açıkgenç: "Mümkün olduğu kadar bu kaideyi eski bağlamına fazla taşımadan herkes kendisine bugün yeni hal için ne yapmalıyım? sorusunu sorsun teşekkür ediyorum." eklemesini yaptıktan sonra Bektaş çalıştay kapanışını gerçekleştirdi.